

מסורת הש"ס עם הוספות

(א) לעיל דף ט. ע"ש, (ב) [לעיל ב. ד. 7. ג.] (ג) [לעיל יא. י. 1.] (ד) [לעיל י. 1.] (ה) [ועיין תוספות שנת עז: ומוס': סנהדרין סא: ד"ה רצא אמר], (ו) [לעיל יט. 1.] (ז) [סס. 10] עיין מאיר, ט) אסתר ט לב, י) ועיין לעיל ח: וברש"י שם ד"ה לתופרן, (כ) [נע"ע תוספות שנת עט: ד"ה קלף ומוס' מנחות לא: ד"ה הא], (ל) וע"ע תוס' גיטין יט. ד"ה דרי, (מ) [נע"ע תוספות נזירות נט. ד"ה שהיו].

הנהגות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מגא אמינא לה דמשום ההוא: (ב) תוס' ד"ה על הספר וכו' דתנן בכל כומצין נדיו ונכס וברסיקרא ובכל דבר: (ג) ד"ה בן כפר וכו' שעמיד לחזור בליל י"ד ואע"פ:

ליקוטי רש"י

[נדפס בסוף המסכת]

תורה אור השלם
(א) קיימו וקבלו היהודים עליהם ועל ירעם ועל כל הנקלים עליהם ולא יעבור להיות עושים את שני היםים האלה ככתבם וכוונתם ככל שנה ושנה: [אסתר ב. כז]
(ב) ותכתב אסתר המלכה בת אביהיל ומרדכי היהודי את כל חקף לקים את אגרת הפורים הזאת השנית:

[אסתר ב. כח]

(ג) ויאמר להם ברוך מפיו יקרא אלי את כל הדברים האלה ואני כתב על הספר בדין: [ירמיה לו. יח]

(ד) איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי בן יאיר בן שמעי בן קיש איש ימיני: [אסתר ב. ה]

(ה) אחר הדברים האלה גבל המלך אחשורוש את המן בן המרתא האגני וישאורו וישם את כסאו מעל כל השרים אשר אתו:

[אסתר ג. א]

(ו) על בן היהודים הפריזים הישבים בערי הפרוזות עשים את יום ארבעה עשר לחדש אדר שמחה ומשתה יום טוב ומשלוח מנות איש לרעהו: [אסתר ב. יט]

(ז) בלילה ההוא נדרה שנת המלך ויאמר להביא את ספר הזכרונות דברי היםים ויהיו נקראים לפני המלך: [אסתר ג. א]

(ח) על בן קראו ליםים האלה פורים על שם הפור על בן על כל דברי האגרת הזאת ומה ראו על ככה ומה הגיע אליהם:

[אסתר ב. כז]

הקורא למפרע

חרתא דאושכפי. סס שזעזעין צו מנעלים שחורין: קמיה. צמים: **ולא עפיין**. מעוצד צעפלים שקורין גל"ש: מחקא. מין עשצים עשוי על ידי דבק: **בתני' בן עיר**. שומנו צארצעה עשר: **שהלך לברך**. שומנו צממשה עשר: **אם עתיד לחזור**. מפרש צנמי: קורא במקומו. כחצת מקומו בן עיר

צארצעה עשר בן כרך צממשה עשר: **גבי' לא שנו**. דבן כרך שהלך לעיר ועמיד לחזור למקומו קורא צממשה עשר ולא צארצעה עשר: **אלא שעתידי לחזור בלי' ארבעה עשר**. אם קודם עמוד השחר ילא מן העיר הוא דקתני שאינו צריך לקרות עמהן צלילי **י"ד אע"פ** שעודנו שם הואיל וציוס לא יהיה שם אין זה אפילו פרוז בן יומו: **אבל אין עתיד**. ללאת משם צלילה להשתא היו פרוז לאותו יום אע"פ שעמיד לחזור למחר ליום (אחר^[1]) נקרא פרוז וקורא עמהן צין צלילי **י"ד צין צ"ד**. וה"ה לכן עיר שהלך לכרך אם עמיד לחזור צלילי **ט"ו** שלא יהא שם ציוס **ט"ו** לא היו מוקף ליומו וקורא **צ"ד** כחוצת מקומו ואעפ"י שהוא צנכך אצל אין עמיד לחזור צלילי **ט"ו** אין צריך לקרותה **צ"ד** ומממין וקורא עמהן אע"פ שסופו לחזור לאחר זמן: **מנא**

פסוק

(**ה**) **ליה**. דמשום ההוא יומא חשיז כוותיהו: **בן כפר**. שהקדים וקרא ליום הכניסה ואח"כ הלך לעיר והיה שם לילי **י"ד**: **בין כך ובין כך**. אפילו עמיד לחזור וללאת משם קודם היום קורא עמהן צלילה: **בבני העיר בעי מקרי**. כל הפרזים זמנס צארצעה עשר צין כפרים צין עיירות ורצנן הוא דאקילו עליהו להקדים ליום הכניסה: והני מי'י. דאקילו עליהו דאין צריך לחזור ולקרות צארצעה עשר כי אימיה צכפר:

^[1] **מאחר הדברים האלה**. גידל המלך וכו': **כל תוקף**. לקיים^[1] אגרת הפורים על תוקף הקפיד להזכיר: **תוקפו של אחשורוש**. וממחילמה היא מדצרת צמוקפו עד סופה: **ומה ראו על ככה**. המגילה נכתנת ונקראת להודיע לדורות מה ראו צאותו זומן שעשו מה שעשו ומפרש^[2] על ככה עשו ולפרש מה הגיע על העושים:

נקראת ספר. ונכתז צספר^[3]: **שאם תפרה בחוטי פשתן פסולה**. דליכא למאן דאמר צמסכת מכות (דף 16.) ספר תורה שזפרו צפשתן פסולה^[4]: **ונקראת אגרת**. לומר שאינה צמורה כספר: **שיהו משולשין**. שיהא מראש המפר ^א עד מקוס תפירת הגיד צממנו ועד הגיד השני ומן השני לשלישי צמשלישי לסוף המפר^[5]: **הכתובה בין הכתובים**. ספרים שהיו צימי הצכמים^[6] כולן צגליון כספר תורה שלנו: **לא יצא**. דצעזין אגרת לעצמה דמיפרסס ניסא טפי דכי קוראה צין הכמוצס נראה כקורא צמקרא: **אי מחסרא או מייתרא**. ארוכה משאר הקלפים למעלה או למטה או קלרה מהן ויש לה היכר לעצמה:

וממח

ישאם הטיל בה שלשה חוטי גידין כשרה אמר רב נחמן ובלבד שיהו משולשין. אמר רב יהודה אמר שמואל **הקורא במגילה הכתובה בין הכתובים לא יצא** אמר רבא **לא אמרן אלא דלא מחסרא ומייתרא פורתא אבל מחסרא ומייתרא פורתא לין בה לוי בר שמואל** הוה קא קרי קמיה דרב יהודה במגילה

הקורא למפרע

פרק שני מגילה

יט.

דיפתרא

דמליח וקמיה **ולא עפיין**. קשיא א"כ היאך כותצין על קלפים שלנו דלא עפיני ספר תורה ותפלין ומגילה ומיכן רצינו חס שהסיד שאנו נוטנין צקלפים שלנו מהני כעפלים ומדע דצפרק שני דגיטין (דף יט.) אמר דצלא עפיץ יכול להודיין

ושלנו אין יכול להודיין על^[1] הלצ^[2]: **על הספר ובדיו**. פירש ר"ת שהדיו שלנו הוא דיו גמור אצל של עפלים לא הוי דיו והכי משמע פ"צ דגיטין (ו"א) (ז) דתניא צכל כותצין צדיו וצסס ומסיק צכל דצר של קיימא ומסיק לאחויי מאי ומשני לאחויי הא דתנא רצי חייל כחצו צמי טריא ועפלא צשר ומדלצטריך לאחויי עפלא מרצייל צמר דתני דיו שמע מינה דעיקר דיו לא הוי מעפלא ומטעס זה רצה לפסול ספר תורה הכחוצה מדיו של עפלים והאשכנזים השיצו לו דהתס מיירי צמים ששרו צבן עפלים אצל אותו שעשו מעגוף העפלים ודאי הוא טוץ ומ"מ נראה דאותו שלנו הוי עיקר דיו דמשמע פרק כל היד (גה דף ב.) דרצי אחי פלי קורטא דדיותא וצדיק פירוש מצצר חמיכה של דיו וצדיק ציה דס שחור וצאותו שלנו שיין צצירה ולא צאותו של עפלים^[3]: **בן כפר שהלך לעיר בין כך ובין כך קורא עמהם**. פירש רש"י ואע"פ שקרא צצר ליום הכניסה וקשיא למה יחזור ויקרא שני פעמים ומ"מ נראה דשפיר פי' רש"י דכיון שהיה צעיר צלילה נעשה צצני העיר ואע"פ שעמיד לחזור (ג) (צו) צי"ד ואע"פ שקרא ציוס הכניסה דהא דאמר^י כפרים מקדימים ליום הכניסה כדי שיספיקו מים ומוזן לאחיהם שצצרכים ופטורים ממגילה היינו דווקא כשאזנס שוהים שס צליל י"ד אלא ציוס י"ד צאים שס אצל כששוהים שס צליל ארצעה עשר ודאי דינס צצני העיר אע"פ שקראו צצר:

ובלבד שיהו משולשין. נראה כמו שפרש"י שיהיה *מראש התפר⁴ עד הגיד כמגיד לגיד חצירו צין מלמעלה צין מלמטה והכי נמי משמע צצכות (דף ט: ושס) גצי ערי מקלט דקאמר ושלשת שיהו משולשין מדרוס לצצרון כמצצרון לשכס ומשכס לקדש צמקדש לצפון שמע מינה דמשולשין משמע הכי ולא כמו שמפרשים שישים הגיד צראש הדף וצאמלעיתו וצקופו⁵ .

שזור

שנין **ולא איפרוק** ומה הגיע אליהם דקמל ושתי ומ"ד מאיש יהודי מה ראה מרדכי דאיקני בהמן על ככה ⁷דשוי ⁶נפשיה ע"ז ומה הגיע אליהם דאתרחיש ניסא ומ"ד מאחר הדברים האלה מה ראה המן שנתקנא בכל היהודים על ככה משום ⁸דמרדכי לא יכרע ולא ישתחוה ומה הגיע אליהם ⁹ותלו אותו ואת בניו על העץ ומ"ד מבלילה ההוא מה ראה אחשורוש להביא את ספר הזכרונות על ככה דזמינתיה אסתר להמן בהדיה¹⁰ ומה הגיע אליהם דאתרחיש ניסא ¹¹א"ר חלבו אמר רב חמא בר גוריא אמר רב הלכה כדברי האומר כולה ואפי' למאן דאמר ¹²מאיש יהודי ¹³צריכה שתהא כתובה כולה וא"ר חלבו אמר רב חמא בר גוריא אמר רב מגילה נקראת ספר ונקראת אגרת נקראת ספר ¹⁴שאם תפרה בחוטי פשתן פסולה ונקראת אגרת ¹⁵אמר רב יהודה אמר שמואל **הקורא במגילה הכתובה בין הכתובים לא יצא** אמר רבא **לא אמרן אלא דלא מחסרא ומייתרא פורתא אבל מחסרא ומייתרא פורתא לין בה לוי בר שמואל** הוה קא קרי קמיה דרב יהודה במגילה **הכתובה**

חשק שלמה על רבינו חננאל (א) נראה דצ"ל כולמר ואין שנינו אס עמיד לחור אס חור הכי חור ואס לא כו': **הנהגות וצינונים** [א] "וכו" ט"ס (דק"ס): [ב] [לעיל ד ע"ב מסיק הגמרא מפני שמספקין] (גליין), ועיין טר"א: [ג] בכתי"י נוסף וקתני קורא כמקומו: [7] [תוס' פ"ב ושם איתא **רשב"א**] (גליין): [8] בכתי"י נוסף ואספיקה בדעתיה **למייעץ** **עצה** **עליה** דההוא **גברא** **למיקטליה**. ועי' לעיל טו סוע"ב: [9] [צ"ל לקיים את אגרת (באה"מ):] [10] צ"ל **ולפרש** (כת"י): [11] צ"ל לסוף הספר (הגר"ב ונשבבורג, מהר"ב) צ"ל גם בתוס' מראש הספר (ממ"מ, ועי' גליין הש"ס):

עין משפט

נר מצוה

בז א מיי פ"א מהלכות מגילה הלכה י טוש"ע א"ח סי' תרפח סעי' ה: **בז** ב מיי שס הלכה ג טור ש"ע א"ח סי' תרל סעיף ג:

בח ג מיי שס הלכה י טור וש"ע א"ח סי' תרפח סעיף ה:

בט ד מיי פ"צ שס הל' ו טוש"ע א"ח סי' תרל סעיף ג:

ב ה ו מיי פ"צ מהלכות מגילה הלכה יא סמג עשין ד טוש"ע א"ח סי' תרלח סעיף ה ו:

לא ז ח מיי שס הלכה ח טוש"ע שס סעיף ח:

הנהגות מהר"ב

רנשבבורג

א[רש"י ד"ה שיהו משולשין **שיהו מראש התפר** וכו'. נ"צ עיין מהר"מ שי"ף שהלריך והגיה צלשון רש"י פעמים הספר חתם המפר. ועיין צבורות דף נט ע"א תוספות ד"ה שיהיו וכו' משמע כדצדיו ודצריהם סותרים להכא יעוש"ה ודו"ק:

גליון הש"ס

תוספות ד"ה **ובלבד שיהו כו' מראש התפר**. עיין צבורות דף נט ע"א תוספות ד"ה שיהיו משולשים ושס איתא מראש הדף וכו' וכן נכון:

רבינו חננאל

ירושלמי ניחא בן כרך שהלך לעיר שזמנו מאוחר בן עיר שהלך לכרך ואין זמנו מוקדם (א) לפיכך שנינו אם עתיד לחזור יום חזר הרי חוזר ואם לא נעשה מוקף. א"ר ירוך לית בן עיר שהלך לכרך א"ר יוסי אית כאן בעתיד להשתקע כו' נתבדר הפירוש שפירשנו. אמר רבה בן כפר שהלך לעיר בין עתיד לחזור בכפר בין אינו עתיד לחזור קורא עמהם בי"ד דלא תקינו ליה רבנן לאקדומי ליום הכניסה אלא כי איתיה בכפר אבל כי איתיה בעיר כבני העיר בעי למיקרא. ומותיב אבוי עליה ומתריך הכי בן כך כפר שהלך לעיר בין כך ובין כך קורא עמהם: **מהיכן קורא** את המגילה ויוצא בה רבי מאיר **אומר כו'**. ואסיקנא כדברי האומר את כולה. אמר [רבי חלבו אמר רב חמא בר גוריא] משמיה דרב מגילה נקראת ספר ללמד שאם תפרה בפשתן פסולה כספר תורה נקראת אגרת שאם הטיל בה ג' חוטי גידין כשרה. ובלבד שיהיו משולשין כלומר החוט כרוך זה אחר זה ג' פעמים ג' ג' בב' קצוות וג' באמצע. הקורא במגילה הכתובה בין הכתובים. פירוש אס הן כולן כתובים שנכתבו מגילה ומגילת אסתר בכללן והיו רוחב הייריעות הכתובות כולן מזה אחת פסולה ואם מיחסרא או מייתרא כגון שכל ידיעה רחבה ג' זרותות והייריעות שכתובה בהן מגילת אסתר רחבן ג'.

^[1] [לעיל ד ע"ב מסיק הגמרא מפני שמספקין] (גליין), ועיין טר"א: [2] [תוס' פ"ב ושם איתא רשב"א] (גליין):

^[3] בכתי"י נוסף ואספיקה בדעתיה למייעץ עצה עליה דההוא גברא למיקטליה. ועי' לעיל טו סוע"ב:

^[4] [צ"ל לקיים את אגרת (באה"מ):] [5] צ"ל ולפרש (כת"י): [6] צ"ל לסוף הספר (הגר"ב ונשבבורג, מהר"ב) צ"ל גם בתוס' מראש הספר (ממ"מ, ועי' גליין הש"ס):

